

INWENTARZE ZESPOŁÓW ARCHIWALNYCH ZATWIERDZONYCH PRZEZ KOMISJĘ METODYCZNĄ AGAD W ROKU 2014

Informacja o inwentarzach zespołów i zbiorów archiwalnych opracowanych w 2014 r. jest uzupełnieniem danych zawartych w informatorze o zasobie archiwalnym AGAD¹ oraz w innych publikacjach². W 2014 r. udostępniono następujące inwentarze:

Zespół nr 251, Sąd Kryminalny w Warszawie, 1846–1876 [1878]; 34 j.a., 0,08 mb., oprac. Anna Wardzińska. Zespół przechowywany w AGAD to niewielki szczyłek akt spraw rozpatrywanych przez Sąd Kryminalny. Nieznane są okoliczności w jakich dokumenty znalazły się w zasobie Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Łodzi, skąd w 1966 r. przekazano je do AGAD³. Zachowane akta spraw pochodzą z guberni warszawskiej, piotrkowskiej i radomskiej. Są to dokumenty przekazywane przez sądy niższej instancji Sądowi Kryminalnemu w Warszawie. Dotyczą samowolnego opuszczania terytorium Królestwa Polskiego (nr 1–8, 10–31), kradzieży i przechowywania skradzionych przedmiotów (nr 32–34) i przyczynienia się do śmierci (nr 9). W latach 60. XX w. akta zespołu wstępnie opracowała Janina Zaborowska. W 1988 r., jako pracę dyplomową, nowy inwentarz ze wstępem i indeksem osobowym opracowali słuchacze Państwowego Studium Informacji Archiwalnej i Księgarstwa w Warszawie. Obecnie A. Wardzińska uzupełniła wstęp do inwentarza, opisy jednostek archiwalnych i datację oraz skorygowała paginację. Układ nadany aktom wcześniej pozostał bez zmian. Do inwentarza sporządzono indeks osobowy. Zespół nie jest zmikrofilmowany (zeskanowany).

¹ Zob. *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. Informator o zasobie archiwalnym*, wyd. II rozszerzone i uzupełn., red. D. Lewandowska, Warszawa 2008.

² *Inwentarze zespołów (zbiorów) archiwalnych zatwierdzonych przez Komisję Metodyczną AGAD w latach 2009–2010*, oprac. M. Koška, MHA, t. 17, 2010, s. 281–183; *Inwentarze zespołów i zbiorów archiwalnych zatwierdzonych przez Komisję Metodyczną AGAD w roku 2011*, oprac. M. Koška, MHA, t. 19, 2012, s. 353–355; *Inwentarze zespołów archiwalnych zatwierdzonych przez Komisję Metodyczną AGAD w roku 2012*, oprac. M. Koška, MHA, t. 20, 2013, s. 289–291; *Inwentarze zespołów archiwalnych zatwierdzonych przez Komisję Metodyczną AGAD w roku 2013*, oprac. M. Koška, MHA, t. 21, s. 420–422.

³ Kilka jednostek Archiwum Państwowe w Łodzi przekazało również w 1984 r. zob. Księga nabytków AGAD nr 525/2 i 1280.

Zespół nr 342, Archiwum Gospodarcze Wilanowskie. Dział XIII. Biuro Centralne Augustowej Potockiej, 1850–1895 i b. d.; 57 j.a., 1,10 mb., oprac. Tomasz Żuchowski. W Dziale XIII Archiwum Gospodarczego Wilanowskiego znajduje się dokumentacja rachunkowo-bankowa i ekonomiczna, to jest wyciągi z rachunków przekazowych, wykazy listów likwidacyjnych Królestwa Polskiego, przychody i rozchody kasy generalnej, korespondencja dotycząca pożyczek i kredytów, listów zastawnych oraz korespondencja Aleksandry Potockiej z jej plenipotentem w Petersburgu Wiktorem Pogorzelskim, a ponadto z Biurem Centralnym Hrabów Potockich w Kijowie, sprawy pensji i ordynarii⁴ w dobrach Wilanów, wykazy należności hr. Aleksandry Potockiej od sukcesorów hr. Augusta Potockiego za utrzymanie „gracjalistów sukcesyjnych”⁵. Jest tam również korespondencja w sprawach dóbr Międzyrzec, Wilanów i Teplik, a także sprawy związane z działalnością dobroczynną Aleksandry Potockiej i dokumentacja budowy kościoła w Wilanowie. W latach 50. XX w. inwentarz kartkowy działu wykonał Józef Kazimierski. Obecnie T. Żuchowski zachował nadany wówczas układ akt, dołączył jedynie 4 j.a. przeniesione z Działu XII, Kontroli Generalnej Dóbr i Interesów Augustów Potockich (w Dziale XIII pod nr 6, 27, 33, 34). Do inwentarza sporządzono schemat układu akt oraz indeksy, osobowy i geograficzno-rzeczowy. Akta nie są zmikrofilmowane (zeskanowane).

Zespół nr 176, Rada Ministrów Księstwa Warszawskiego, [1792] 1807–1813; 341 j.a., 5 mb., oprac. Dorota Lewandowska. Omawiany zespół tworzą dwie serie akt; Seria I, to księgi kancelaryjne (34 pozycje), a Seria II, to akta spraw (307 pozycji). W Serii I znajdują się dzienniki egzekucyjne, protokoły czynności, dzienniki ekspedycyjne, sumariusze dekretów królewskich, sumariusze akt Rady Ministrów i dzienniki sekretariatu. Seria II akt spraw, jeszcze w XIX w., została podzielona na 10 sekcji. W obecnym opracowaniu zachowano układ akt nadany w 1815 r. przez archiwistę Macieja Wierzejskiego. Wspomniane sekcje to: Ogólna (w niej kopia Konstytucji Księstwa Warszawskiego z 22 VII 1807 r.), Sprawiedliwości, Wewnętrzna, Przychodów i Skarbu, Wojny, Policji, Zagraniczna, Główna Izba Obrachunkowa, Sum bajońskich oraz Różnych interesów. Pierwotny układ został utrzymany przez, opracowującego te akta po II wojnie światowej, Władysława Rostockiego, który sporządził dla zespołu inwentarz ze wstępem. D. Lewandowska zmeliorowała inwentarz, zweryfikowała i rozszerzyła tytuły jednostek, uściśliła datacje, uzupełniła opisy o język akt i wygląd zewnętrzny oraz, tam gdzie zaszła potrzeba, ponownie spaginowała akta. Do serii akt spraw opracowała indeksy, osobowy i geograficzno-rzeczowy. Każda z serii jest sygnowana odrębnie, z zachowaniem dawnych sygnatur. Zespół jest zmikrofilmowany, planowane jest jego skanowanie.

Zespół nr 169, Generalne Dyrektorium Finansów, Wojny i Domen. Departament Prus Południowych. I Universalia / General Ober Finanz-, Kriegs- und Domänendirektorium. Departement Südpreussen. I Universalia, [1757–1792] 1793–1806; 1666 j.a. (1908 pozycji inwentarzowych); 50 mb., oprac. Andrzej Zyskowski. W latach II Rzeczypospolitej zespół był przechowywany w AGAD.

⁴ Część zarobków oficjalistów dworskich i stałych robotników rolnych w folwarku wypłacana w naturze.

⁵ Gracja — dożywotnie utrzymanie przyznawane wysłużonym oficjalistom.

W lipcu 1940 r. został wywieziony do Tajnego Archiwum Państwa w Merseburgu, gdzie w 1957 r. rozpoczęto porządkowanie i reinwentaryzację akt. W latach 1962–1963 część akt rewindykowano do AGAD. Były to: Generalne Dyrektorium — Departamenty Prus Południowych i Nowowschodnich oraz Departament Solny. Wraz z aktami z Prus Południowych do AGAD przekazano mikrofilm inwentarza, w którym zaczerpniono opisy jednostek pozostawionych w Merseburgu. Akta w dziale Universalia ułożone są alfabetycznie, według haseł rzeczowych. Mają charakter ogólny, a dotyczą m.in.: podatków, cła, rachunkowości, handlu, wydawania koncesji, konfiskaty dóbr, pomiarów i ewidencjonowania gruntów, dzierżaw, sądownictwa, więziennictwa, kolonizacji w Prusach Południowych, budownictwa, leśnictwa, wojska, nauki i szkolnictwa, spraw duchowieństwa i klasztorów, cenzury, pożarnictwa, żeglugi śródlądowej i regulacji rzek, rolnictwa i hodowli, wytyczania i oznaczania granic, edyktów i rozporządzeń, położenia Żydów. W omawianym Dziale Universalia znajduje się również 171 tomów ksiąg kancelaryjnych (pism wchodzących i wychodzących; nr 702–871). Liczne załączniki do akt, to drukowane rozporządzenia i instrukcje, plakaty i ogłoszenia, projekty mundurów oraz plany sytuacyjne, mapy i szkice budowlane. Został zachowany dotychczasowy układ i sygnatury akt, dlatego liczba jednostek archiwalnych jest różna od liczby pozycji inwentarzowych. Obecnie A. Zyskowski opracował do inwentarza indeks osobowy i geograficzny oraz niezwykle pomocne zestawienie obejmujące sygnatury, niemieckie hasła rzeczowe, według których akta zostały ułożone, i ich polskie tłumaczenie (wykaz obejmuje ok. 500 haseł). Akta nie są zmikrofilmowane (zeskanowane).

W 2014 r. zostały opracowane kolejne aneksy do inwentarzy zespołów ksiąg metrykalnych różnych wyznań, obejmujące księgi przekazane w latach 2013–2014 do AGAD przez Sekcję Ksiąg Zabużańskich Urzędu Stanu Cywilnego w Warszawie. Są to aneksy do następujących zespołów:

Zespół nr 299, Księgi metrykalne gmin ewangelickiego augsburskiego i helweckiego wyznania — 3 j.a. z lat 1886–1913, oprac. Dorota Lewandowska.

Zespół 300, Księgi metrykalne gmin wyznania mojżeszowego z terenów tzw. zabużańskich — 54 j.a. z lat 1879–1913, 1931, oprac. Sławomir Postek.

Zespół nr 301, Księgi metrykalne parafii wyznania rzymskokatolickiego z archidiecezji lwowskiej — 13 j.a. z lat 1784–1913, oprac. Dorota Lewandowska.

Zespół nr 436, Księgi metrykalne parafii wyznania rzymskokatolickiego z diecezji łuckiej i wileńskiej — 9 j.a. z lat [1887] 1912–1913 [1914], oprac. Renata Zakrzewska.

Zespół nr 439, Księgi metrykalne gmin wyznania ewangelicko-augsburskiego z zachodnich guberni Cesarstwa Rosyjskiego / wschodnich województw II Rzeczypospolitej — 3 j.a. z lat 1880–1913, oprac. Dorota Lewandowska.

Małgorzata Kośka
(Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa)